

In memoriam

Katre Õim 25. august 1970 – 20. juuli 2016

20. juulil lahkus meie hulgast ootamatult ja ebaõiglaselt vara keeleteadlane, Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituudi dotsent Katre Õim.

Katre alustas 1989. aastal õpinguid Tartu Ülikooli filoloogiateaduskonnas eesti ja soome-ugri filoloogia erialal, demonstreerides juba tudengipõlves veendunud keelehuvi. Erialane motivatsioon ja kindel siht olid kõigiti enesestmõistetavad, kuivõrd maineka keeleteadlase ja sõnaraamatute autori Asta Õimu tütrena sai filoloogiapisik Katrele kaasa piltlikult öeldes emapiimaga. Õpingukaaslased teadsid esmatutvusest peale, kuidas Katre tehnilistes töödes ema abistas ja näiteks tol ajal valmiva *Fraseoloogia-sõnaraamatu* (esmatrükk nägi ilmavalgust 1993. aastal) jaoks materjali sedeldas.

Ülikooli lõpetamise järel 1994. aastal alustas Katre Tartus tööd assistendina Eesti Keele Instituudi rahvaluule osakonna parömioloogia (folkloori lühivormide) uurimiserühmas. Värskest oli saabunud arvutiajastu, vastloodud teadusfondi grantide toel (algul Arvo Krikmanni, hiljem ka Asta Õimu juhtimisel) käivitus kõnekäändude ja fraseoloogia kui iseseisva valdkonna uurimine ning algas hoogne töö eesti kõnekäändude mahuka materjali digiteerimisel, millesse Katre jõuliselt oma panuse andis. Siitpeale hakkas ta liikuma üha enesekindlamal ja eesmärgiteadlikumal sammul omaenda erialasel

teerajal. Samas jätkus tihe professionaalne koostöö emaga – teineteist täiendavaid ühiskirjutisi, erinevate mõistete fraseoloogiaüksuste laiendatud käsitlusi võib Katre Õimu ja Asta Õimu sulest nüüdseks kokku lugeda üle kümne. Kahtlemata oleks see viljakas ühisloome edasi kestnud...

Praktilise erialase tööga paralleelselt õppis Katre Tartu Ülikooli eesti ja soome-ugri filoloogia magistrantuuris, kus kaitses 1997. aastal professor Arvo Krikmanni juhendamisel magistrikraadi eesti võrdluste struktuurist.

Elades ise juba perega Tallinnas, oli Katre aastail 2000–2004 kaugtöövormis Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna teadur. 2004. aastal kaitses ta Tartu Ülikoolis eesti keele erialal doktoriväitekirja “Võrdluste struktuurist ja kujundisemantikast”. Valdcondadeüleles uurimuses analüüsis autor fraseoloogilis-folkloorset ainet (eesti kõnekäändude suurimat ning vormilt homogeensemata ja selgepiirilisimat alaliiki – võrdlusi), rakendades kaasaegsest keele- ja kujundkõnetooriast pärinevaid uurimisviise. Kognitiivlingvistilise lähenemisviisiga rahvaluulematerjalile pakkus Katre selle aja kontekstis unikaalseid ja teedrajavaid vaatenurki. On oluline märkida, et tema doktoritöö oli Ingrid Sarve ja Feliks Vaka kandidaadiväitekirjade järel alles kolmas omataoline – puhtalt fraseoloogiaalane väitekirj. Samuti saab märkida, et just Katrest sai 1989. aastal ülikooliteed alustanud eesti filoloogide seast esimene doktorikraadiga teadlane. Kahjuks oli Katre oma kursuselt ka esimene, kes ära läks...

2004. aastal siirdus värske filosoofiateaduste doktor eesti keele dotsendina tööle Tallinna Ülikooli, kus luges näiteks eesti keele süntaksi, semantika, fraseoloogia kursusi. Ühtlasi jätkas ta kuni 2013. aastani Eesti Kirjandusmuuseumis osalise koormusega vanemteaduri ametis. Katre erialane aktiivsus väljendus Kognitiivse Keeleteaduse Ühingu juhatuse liikmena ning paljude keeleürituste (nt muutuva keele päev) korraldajana.

Katre Õimu peamised uurimisvaldkonnad olid seotud eesti keele fraseoloogia ja kujundkõne, fraseologismide ehituse ja tähenduse ning metafoorsete tähendusülekanetega eesti keele korpustes. Ta oli kümnete teadusartiklite autor ja kaasautor, eesti kõnekäändude ja fraseologismide andmebaasi ja elektroonilise alussõnastiku FES loojaid. Viimane on algupärane mõisteline alussõnaraamat, mille sarnased varasemad sõnaraamatud eesti keeles puudusid ja mida kasutavad erinevad teadussuunad, aga ka laiem sihtrühm. Üliõpilaste seas olid hinnatud tema õppemeetodid ning tema loodud elektroonilised õppematerjalid. Kirjutamisel oli fraseoloogiaõpik kõrgkoolile. Akadeemilistes aruteludes oli Katre aktiivne kaasamõtlev, kes avaldas alati julgelt arvamust, esitas küsimusi ja tegi loogilisi ettepanekuid.

Katre süda seiskus kõige viljakamas teadlaseas, lõpetamata jäid paljud tööd, ellu viimata suured plaanid. Ta oli andekas, sihikindel ja väljapaistev teadlane, särav, eluterve huumoriga, lähedastest hooliv kaaslane. Sõbrad teavad, et viimased kaks aastat esitles Katre sotsiaalmeedias end käest libisenud punase südamekujulise õhupalli poole püüdleva tüdrukuna (Banksy meistriteosest), kes jutlustab igavest lootust. Küllap sooviks ta meid ka praegu, mil Katrele mõeldes saatuse karmi kätt tunnistades valu hinge täidab, lohutada ja julgustada: “Lootus alati jääb.”

Piret Voolaid

Fraseoloogia ja psühholoogia seostest rahvusvahelisel lingvistikakonverentsil

7.–10. aprillini toimus Austrias rahvusvaheline lingvistikakonverents Slavofraz 2016: “Phraseologie und (naive) Psychologie”.

Konverentsikohaks oli Austria suuruselt teine linn Graz, Steiermarki liidumaa keskus ning ülikoolilinn. Vanuselt teine Austria ülikool Karl-Franzens-Universität Graz loodi keisririigi ülikoolina 1773. aastal paarsada aastat varem rajatud (1585) jesuiitide kolleegiumi järglasena. Praegu õpib seal keskmiselt 30 000 üliõpilast, mis tähendab, et sellest Grazi ülikoolist suurem on Austrias vaid Viini ülikool.

Eri maade teadlased said Slavofrazi nime all kokku esmakordselt. Idee selleks sündis mõned aastad tagasi Ljubljanas slavistide traditsioonilisel kogunemisel omamoodi vastena rahvusvahelisele fraseoloogiaühendusele Europhras. Esimene Slavofraz otsustati korraldada Grazis, sest Agnieszka Bedkowska-Kopczyk ja Heinrich Pfandl Slavistika Instituudist olid valmis korraldamise endi õlule võtma.

Konverentsi korraldanud Slavistika Instituut (*Institut für Slavistik*) loodi aastal 1811 ning on vanimaid omataolisi saksakeelses kultuuriruumis. Lisaks vene keelele on see õppeasutus keskendunud just lõunaslaavi keelte õpetamisele, seda eekõige ajaloolistel ja geograafilistel põhjustel.

Slavofraz 2016 avati ümarlauaga, mida modereeris Peter Grzybek (Graz), osalisteks olid kutsutud eri maade tunnustatud teadlased: Agnieszka Bedkowska-Kopczyk (Graz), Natalya Bragina (Moskva), Wolfgang Eismann (Graz), Valery Mokienko (Peterburi) ja Alexei Shmelev (Moskva). Ümarlual arutati, kuidas seostuvad fraseoloogias psühholoogia ja tunnetuslikkus, milline on rahvapäraste nn naiivteooriate roll ja kas selline lähenemine on üldse õigustatud, kust läheb piir naiivse ehk rahvaliku ja teadusliku etimoloogia vahel, füsioloogia ja psühholoogia seosed kujundkeele näitel jpm.

Tõstan esile Grazi ülikooli emeriitprofessori Wolfgang Eismanni teemapüstituse, kes saksakeelse kultuuriruumi näitel tõi välja vastuolu terminite vastendamise osas; nii näiteks on keeruline tõlkida saksakeelset terminit *Völkerpsychologie*, mida on eksitav märkida inglisekeelse vastega *folk psychology*. *Völkerpsychologie* uurimisobjektiks on hegellik *Volksgeist* (tuntud on teinegi saksakeelne termin *Volksseele*). Fraseoloogia jm kujundkõne seisukohalt tähendavat see, et eri keelte idioomide ja vanasõnade psühholoogiline motivatsioon on ühine, kujundid on aga individuaalsed. Eismann tõi välja ka eri aegadel esile tõusnud vastanduvad seisukohad (nt Kleinpaul), mille kohaselt rahval kui sellisel puudub arusaam *psyche* olemasolust ning tegelikult sisaldub kõik keele enda süvastruktuurides, mis ilmekaimalt kajastub just vanasõnades ja idioomides. Vaatamata aastasaja jooksul kestnud vaidlustele rahvaliku/rahvusliku mentaliteedi keeles ja kultuuris kajastumise üle paelub teadlasi tänaseni enam just eri keelte vaheline ühisosa.

Ühtekokku esines kolme konverentsipäeva jooksul ligi 60 teadlast 16 riigist. Mahutamaks ettekanded kolme päeva sisse, leidis enamik ülesastumisi aset paralleelsektsioonides, harjumuspäraste plenaarettekannete asemel olid korraldajad välja toonud 11 esinejat, kes oma üldise teemapüstitusega juhatasid sisse konverentsi laupäeval ja pühapäeval. Üldistatult võib nentida, et ettekanded jagunesid kaheks: ühelt poolt

käsitlesid need mõisteid *psyche* (*soul, dyua*) ehk tunnete ja emotsioonidega seotud füsioloogilisi protsesse, teisalt intellektuaalse võimekuse, sh opositsioonipaari tark/rumal keelelist väljendust fraseoloogilistes ühendites. Seejuures üritati keelekorpustele jm keelekogudele tuginedes analüüsida eelkõige nn rahvapärase psühholoogia osakaalu kujundkeele üksustes. Korduvalt märgiti sedagi, et sõnaraamatutes sisalduv on üks, igapäevane keelekasutus aga midagi muud. Tänapäeva keelekasutajad ei tea enamasti midagi püsiväljendite etümoloogiast ja kasutavad püsiväljendeid argikeelenditena. Eri keelte kasutajate hulgas korraldatud küsitlused osutavad sedagi, et emotsioonidel põhinevaid väljendeid tõlgendatakse üpris erinevalt (sõltuvalt vanusest, haridusest, soost jm). Uurijad, kes siiani on tegelenud peaaesjalikult kirjanduslike allikate ja sõnaraamatutega, nentisid korduvalt, et tegelikult tuleks pöörata enam tähelepanu just fraseoloogia kasutamisele argikõnes, sh internetikeskkonnas aset leidvas suhtluses. Teemast huvitatutel on võimalik leida konverentsikava koos teesidega konverentsi kodulehelt (<http://slavofraz.uni-graz.at/de/konferenz/>).

Konverentsi toimumine Grazi ülikoolis andis hea võimaluse ka sügisel loodud uue töörühma, *Meteo-prognostic Paroemias* kokkusaamiseks ja ühisseminariks. Osalesid teadlased Austriast, Sloveeniast ja Eestist, kelle eesmärgiks on tegeleda süvendatult nn ilmaütlustega, millel on kindel koht eri keeltes tänapäevalgi. Paraku puudub tänaseni süsteemne lähenemine sedalaadi paröömilistele üksustele, iseäranis suur

Foto 1. Hetk konverentsi ümarlauast: (vasakult paremale) Peter Grzybek, Valery Mokienko Wolfgang Eismann, Agnieszka Bedkowska-Kopczyk, Natalya Bragina ja Alexei Shmelev. Anneli Barani foto 2016.

segadus valitseb terminiloomes ja klassifitseerimises. Kuigi seesugustele, tänapäevagi keelekasutuses esinevatele ütlustele on uurijad pööranud tähelepanu kahetsusväärsetl vähe, võib välja tuua uurimused aastakümnete tagant parömiologia suurkujudelt (Dundes, Permjakov, von Sydow) ning just viimase kümne aasta jooksul hoogustunud uurimistö Venemaa teadlaste seas. Töörühma eesmärk on eelkõige edendada uurimist, koondades vastava temaatikaga tegelevaid teadlasi, korraldades seminare-konverentse, andes välja uurimistö tulemusi kajastavaid artiklikogumikke jm. Esimesteks tulemiteks on lähiajal kaitstavad kraaditööd Grazi ülikooli slavistika osakonnas ja töörühma tegemisi kajastav koduleht. Järgmine kokkusaamine leiab aset Tartus, Eesti Kirjandusmuuseumis.

Anneli Baran

Foto 2. Konverentsi korraldajad Agnieszka Bedkowska-Kopczyk ja Heinrich Pfandl. Anneli Barani foto 2016.

“Noorte hääled” 2016

20. aprillil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis üheteistkümmes noori etnolooge, folkloriste ja teisi kultuuriuurijaid ühendav konverents “Noorte hääled”. Konverentsi avasõnades meenutas kirjandusmuuseumi direktor Urmas Sutrop oma noorusaegu konverentsidelt ning soovis noortele uurijatele esinemisjulgest.

Tartu Ülikooli (TÜ) etnoloogia magistrant Laura Jamsja avas ettekandes “Etniline Jõhvi ja naised: keel, omavahelised suhted ja linnaruumi kasutus” statistiliste näitajate taga peituvat kultuuriliselt mitmekesise keskkonna toimimise eripärasid ja inimeste kogemuste erinevust tulenevalt nende etnilisest taustast. Jamsja arutles ka spetsiifiliste keerukuste üle, mis seisavad kakskeelse paikkonna uurija ees (ennekõike keele- ja kultuuripiiri ületamise raskused). TÜ folkloristika magistrant Liis-Marii Roosnupp (“Naise kujutamine jututüübis ATU 313 “Imeline põgenemine””) vaatlus, kuidas ühe levinud jututüübi teisendid sõltuvad jutustaja ja koguja soost, jutustamise kohast ja ajast ning tõi välja nendest tulenevaid erijooni lugude sisus ja keelekasutuses.

TÜ folkloristika magistrandi Kaija Rummi ettekande “Vene-Türgi sõda Eesti Rahvaluule Arhiivi pärimustekstides” käsitles jutu- ja laulupärimust ning kogumispäevikutes ja kirjades sisalduvat, mille kõrval toonane sõjakajastus meedias oli oluliselt lakoonilisem. Mõned põhipunktid pärimuses on olnud nt sõdurikogemus, türklased kui vaenlased, sõjasündmused, keskkonnakirjeldused. TÜ eesti ja soome-ugri keeleteaduse bakalaureuseõppe üliõpilane Janno Zöbin (“Siberi põlisrahvaste maailmapilt Nikolai Baturini teoses “Karu süda””) andis ülevaate Nikolai Baturini elust ja loomingust ning nüanssidest, mis on tema loomingulist teed mõjutanud ning analüüsis, kuidas on kirjanik kujutanud põlisrahvaste maailmapilti. Ettekandja edasine uurimistöo jätkub plaanide kohaselt motiivide otsimisega erialasest kirjandusest, selgitamaks, kuivõrd on Baturin oma kirjeldustes tuginenud etnograafilisele ainesele.

Muusikateemalisi ettekandeid oli kolm. Tartu Ülikooli etnoloogia bakalaureuseõppe üliõpilane Katrin Kullo esitas elavat vastukaja pärvinud ettekande “Tänavamuusik kui omanäolise sotsiaalse võrgustiku liige ja linnaruumi kujundaja”, rääkides tänavamuusikute elust, sellega seotud problemaatikast ning ka oma kogemusest tänavamuusikuna. Eesti Kultuuriloolise Arhiivi assistent Anna Caroline Haubold (“Eesti laulupidu kui rituaal, festival ja *performance*: Eesti XXVI üldlaulupidu “Aja puudutus. Puudutuse aeg””) esitas väljastpoolt tulija vaate laulupidudele, tuginedes nii enda kogetule kui ka varasematele käsitlustele. Haubold sedastas, et nii mõnigi element laulupeo juures on välismaalasele arusaamatu, pakkumata samaväärset vaimustust nagu eestlastest osalejatele-kuulajatele ning osutas taustateadmiste rollile laulupeo tajumisel ja tõlgendamisel. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse bakalaureuseõppe tudeng Kaisa Luik (“Kihnu viulitraditsioon tänapäeval”) arutles viulimängu traditsiooni edasi(k)andmise üle, toetudes tänapäeval Kihnu V viulifestivalil kogutud materjalile. Ettekandja tõdes, et Kihnus on viuliõpe heal järjel, kuid selle jätkusuutlikkus traditsioonilises vaimus on praegu küsimärgi all mõningate eripärade taandumise tõttu.

Viimases teemadeplokis käsitles TÜ etnoloogia magistrant Tenno Teidearu ettekandes “Ontoloogiline perspektiiv materiaalse kultuuri uurimisel usundilises kontekstis” inimeste ja esemete omavaheliste seoste ja seotuse kompleksust ja selle uurimise problemaatikat, keskendudes ainelise kultuuri uurimise võimalikele teoreetilistele raamistikele. Ave Taavet ja Marika Alver Eesti Kunstiakadeemiast (“Võidavad kunst ja armastus! Etnograafilise uurimismaterjali (re)presenteerimisvõimalustest”) keskendusid ekspeditsioonide näituseks vormimise raskustele viimaste EKA soome-ugri ekspeditsioonidel põhinevate näituste ja saadud tagasiside põhjal. Esile tõusis tõdemus, et vaatepunktide paljususest (tegijad, informandid ja näituste keskkond) tingitud poleemika on paratamatu. Tallinna Ülikooli sotsiaal- ja kultuurantropoloogia magistrant Liis Serk (“Maaelu tajumine: tühjusest ja üksindusest”) kõneles osalusvaatlusel kogutud materjali põhjal maaelust seal elavate inimeste pilgu läbi ning võrdles seda meediakajastustega, tuues välja, et tihti kujutatakse külade tühjaksjäämist ja maaelu üksildust meedias hoopis teises tonaalsuses kui kohalikud inimesed seda tajuvad.

Stendiettekanded esitasid TÜ etnoloogia doktorant Anna Mishina (“Ristiusu ja traditsioonilise usundi piiril: sünkretism luterlikus kirikus idamaride seas”) ning Budapesti Loránd Eötvösi ülikooli (ELTE) doktorant ja Szegedi Ülikooli eesti keele ja kultuuri lektor Eda Pomozi (“Inimeses peab kõik kaunis olema!” Hallidest varjunditest sukadaveeretaja vaatenurgast”).

Päeva kokkuvõtva arutelu raames jagasid Anu Kannike (Eesti Rahva Muuseum) ja Anu Korb (kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv) publiku ja esinejatega oma tähelepanekuid ning osutasid ettekannetes käsitletud teemade edasistele uurimisvõimalustele ja võimalikele lähenemisnurkadele. Päeva märksõnadena toodi välja representatsioonid ja uurimisprotsess ning osalusvaatluste käigus kogutud ainese suur osakaal uurimuste allikmaterjalides.

Konverentsi korraldasid ja toetasid Eesti Rahva Muuseum ja Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv. Järgmine konverents toimub 2017. aasta aprillis Eesti Rahva Muuseumis Raadil.

Ave Goršič, Piret Koosa

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

26. mail kuulutati Eesti Kirjandusmuuseumis Akadeemilise Rahvaluule Seltsi aastakoosolekul välja 2016. aasta Eesti folkloristika preemia saaja – Eesti Rahvaluule Arhiivi teadur Andreas Kalkun.

Alates 2011. aastast on Akadeemiline Rahvaluule Selts koostöös Eesti Kultuurkapitali Rahvakultuuri sihtkapitaliga andnud välja Eesti folkloristika aastapreemiat. Preemia eesmärk on tõsta esile preemia saamisele eelnenud aasta jooksul silma paistnud folkloristi tegevust.

Tänavu esitati preemiale neli kandidaati: Reet Hiiemäe, Andreas Kalkun, Merili Metsvahi ja Ingrid Rüütel. Preemia väljakuulutamisele eelnes mulluse laureaadi Mare Kõiva ettekanne “Kuidas portreeterida koera (ja inimest)?”.

28. juunist 2. juulini korraldasid Akadeemiline Rahvaluule Selts ja Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond Tallinnas Rahvusvahelise Tänapäevamuistendite Uurimise Seltsi iga-aastase konverentsi “Perspectives on Contemporary Legend”.

Eesti Rahvaluule Arhiivis

4. ja 5. aprillil osalesid Soomaa looduskeskuses kohapärimuse töörühma väljasõidu-seminaril Mari-Ann Rimmel, Epp Tamm, Valdo Valper ja Jüri Metssalu ERA-st ning Liina Laanemets Keskkonnaametist. Ühtlasi tähistati MTÜ Eesti Kohapärimuse Keskus esimest sünnipäeva.

8. ja 9. aprillil pidas Jüri Metssalu loenguid Lahemaa rahvusparki külastuskeskuses Palmse mõisas Lahemaa kohapärimuse koolitusel.

11. aprillil salvestasid Helen Kõmmus ja Janno Simm Viljandis Aksel Tähnase 105. sünniaastapäeva kontsertkohtumist, üritusega tähistati ühtlasi Johannes Rosenstrauchi 125. ning Vassili Sepa 100. sünniaastapäeva.

11. aprillil osalesid Olga Ivaškevitiš, Kadri Tamm ja Astrid Tuisk Viljandi muuseumis muuseumitöötajate seminaril “Materjalide kogumine veebis”, kus pidasid ettekande kogumiskeskonnast Kratt.

12. aprillil pidas Mari-Ann Rimmel ettekande Türi linna 90. aastapäeva ajalooõhtute sarjas “Kohapärimusest Türi kihelkonnas”.

15. aprillil osales Ingrid Rüütel Türi kümnendal üle-eestilisel laste ja noorte pärimusmuusikafestivali “Regilaul uues kuues” žürii töös ning nõustas muusikaõpetajaid.

18.–20. aprillini käisid Jüri Metssalu, Reeli Reinaus, Epp Tamm ja Valdo Valper Harju ja Rapla maakonna muuseumides ja raamatukogudes ajaloolise Harjumaa looduslike pühapaikade inventuuri jaoks teavet kogumas.

18. ja 19. aprillil osales Risto Järv Oxfordis CLARIN-PLUS võrgustiku töötoas “Exploring Spoken Word Data in Oral History Archives”; visiidi jooksul tutvus ta ka Briti raamatukogu pärimusliku ajaloo osakonna (British Library, Oral History Section) kogude ja tööga.

19. aprillil osales Janika Oras Mordva Vabariigis Saranskis N. Ogarjovi nimelise Mordva Riikliku Ülikooli konverentsil “Soome-ugri kultuurimaailmad: minevikukogemus tulevikumudelites” ettekandega “Seto arhailise helirea taasestustamise küsimusi: sotsiaalsed ja pedagoogilised aspektid” ja tegutses samateemalises õpitoas.

20. aprillil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis folkloriste, etnolooge ja nende lähialade esindajaid koondav konverents “Noorte hääled”. Konverentsi korraldasid ja toetasid Eesti Rahva Muuseum ja Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv.

22. aprillil osales Mari-Ann Remmel koos Jüri Metssaluga jüriöö-teemalisel pärimusmatkal Kose khk Tuhala kandis, matkajuht Arne Kivistik.

23. aprillil pidas Janika Oras Tartus professor Urve Lippuse mälestusele pühendatud Eesti Muusikateaduse Seltsi Tartu päeval ettekande “Moderniseerumisega seotud muutused suulise kultuuri muusikute performatiivsuses. Kahe 19. sajandi II poole naislauliku näitel”.

23. aprillil avas Ingrid Rüütel Moostes Rahvamuusikatöötlaste festivali “Moisekatsi elohelü” ja oli ka žürii liige koos Taive Särjega, ERA auhinna sai duo Cathy Sommer ja Johannes Ahun.

26. aprillil esinesid Inge Annom, Risto Järv, Mairi Kaasik, Andreas Kalkun, Reeli Reinaus ja Kärri Toomeos-Orglaan Põlva Keskraamatukogus rahvaluuleõhtul “Uut aardevaramust”, kus tutvustasid värskeid rahvajutu- ning rahvalauluväljaandeid.

28. ja 29. aprillil toimunud Eesti-uuringute Tippkeskuse avakonverentsist “Eesti-uuringute interdistsiplinaarsed dialoogid” võtsid osa ka ERA töötajad. 28. aprillil pidas Mari Sarv ettekande “Arhiivipõhise folkloristika väljakutsed”.

29. aprillil tutvustas Jüri Metssalu Sulbi Akadeemias kohapärimust uurimisvaldkonnana ja luges näiteid välitööpäevikutest.

29. aprillil osales Astrid Tuisk õpilaste teadustööde konkursi festivalil. Tutvunud õpilaste töödega, andis ta üle kirjandusmuuseumi eripreemia. Selle sai Katri-Helena Janno (Hugo Treffneri Gümnaasium), töö “Eesti- ja venekeelsed numbreid sisaldavad vanasõnad ning nende omavahelised vasted” eest.

30. aprillil ja 1. mail tegi Mari-Ann Remmel osalusvaatlusi ja fotosid ülestõusmispühadest Petseri kloostris.

4. mail esitleti kirjandusfestivalil Prima Vista Tartu Ülikooli raamatukogu kohvikus Gaudeamus Mall Hiemäe raamatut *Väike linnuraamat rahvapärimusest*.

5. ja 6. mail esinesid Eesti Kirjandusmuuseumis eluloouurimise teaduskonverentsil “Elust elulooks, eluloost kultuurilooks” Janika Oras ettekandega “Biograafia suulise ja

kirjaliku kultuuri piiril. Laulik jutustab laulikust” ning Anu Korb ettekandega “Folkloor Venemaa eestlaste eluloolistes mälestustes”.

8. mail eetris olnud Vikerraadio kirjandussaade “Loetud ja kirjutatud” oli pühendatud muinasjuttudele, studios oli Risto Järv.

9. ja 10. mail kohtusid Eesti Kirjandusmuuseumis Eesti, Läti ja Leedu folklooriarhiivide esindajad. Arutati eri arhiivides toimunud arenguid ning tulevikuplaane. Külalised tutvusid 9. mail Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi analoog- ja digikogudega ning kirjandusmuuseumi digistuudioga. 10. mail toimunud töötubades arutati digitaalarhiivinduse, etnomusikoloogia, arhiivipõhise uurimistöö ja arhiivimaterjalide avaldamise küsimuste üle. Olga Ivaškevitš juhtis arutelu ja tutvustas Kirjandusmuuseumi digitaalseid lahendusi, Helen Kõmmus juhtis etnomusikoloogide vestlusringi ning Mari Sarv juhtis arutelu arhiivipõhise teaduse ja arhiivimaterjalide avaldamise teemal. Kohtumine toimus Põhja- ja Baltimaade pärimusarhiivide koostöövõrgustiku raames.

14. mail toimus järjekordne muuseumiöö “Öös on laineid”. Kirjandusmuuseumis sai näha mereteemalist slaidiprogrammi Eesti Kultuuriloolise Arhiivi ja Eesti Rahvaluule Arhiivi fotokogudest, taustaks audioprogramm Ingrid Rüütli koostatud Kihnu, Saaremaa ja Muhu muusikaväljaannetest. Avati näitus “Kirjanik ja meri”. Kultuuriloolise Arhiivi fotokogu põhjal toimus tänapäeva kirjanike ning Tartus elanud kirjandus- ja kultuuritegelaste elukohtade äratundmismäng. Esines mäluasutuste segakoor MaSk. Tartu kummitusjutte jutustasid Reeli Reinaus ja Liis Reha. Öhtu lõpetas kirjandusmuuseumi kummituse Lilla Daami ringkäik.

20. mail toimus Viljandi Pärimusmuusika aidas Eesti Rahvaluule Arhiivi heaks toetuskontsert, mille korraldas Eesti Pärimusmuusika Keskus. Esinesid pärimusmuusikud Tuule Kann, Juhan Uppin, Merike Paberits, Sandra Sillamaa, Mari Kalkun, Maarja Nuut, Meelika Hainsoo (Lepaseree), Marko Mägi, Kristiina Ehin ja Janne Suits. Üritusel sõlmiti ühiste kavatsuste lepe Eesti Pärimusmuusika Keskuse ning Eesti Kirjandusmuuseumi vahel ning esitleti kommenteeritud “Eesti rahvamuusika antoloogia” väljaande veebiversiooni. Antoloogia aluseks olnud CD-kogumiku toimetasid Janika Oras, Vaike Sarv ning Ergo-Hart Västriik, veebiväljaande toimetasid Janika Oras ja Kadi Sarv, kujundas Andrus Kalkun. Väljaanne on kättesaadav aadressil <http://www.folklore.ee/pubte/eraamat/rahvamuusika/>.

20. mail osales Mari Sarv konverentsil “Millist e-Eestit me tahame?” teemalaudkonnas “Demokraatia ja e-riik”.

23.–28. maini osales Anu Korb Venemaa Eesti Suursaatkonna visiidil Tomski oblastis. 25. mail pidas Anu Korb Tomski Riikliku Ülikooli arhiivinduse ja museoloogia tudengitele loengu diaspora eestlastelt kogutud materjalide eksponeerimisel ja publitseerimisel esile kerkivatest probleemidest (О проблемах, возникающих при публикации и экспонировании материалов, собранных в диаспорах, а также при возвращении их обратно в общины). 26. mail tutvustas A. Korb Tomski oblasti Kasekülas (vn Berjozovka) Siberi eestlastelt kogutud materjalide põhjal ilmunud väljaandeid.

25. mail esitles Mari-Ann Remmel Tartu Kutsehariduskeskuses raamatut *Imeline Ilmjärv*, raamatus ilmus M.-A. Remmeli artikkel “Ilmjärvest Pühajärveni – vaateid pärimusmaastikule” ning kirjandusmuuseumi töötajate Inge Annomi, Tuuli Otsuse, Kanni Labi ja Mari-Ann Remmeli maastikumaalide reprod.

26. mail pälvis Eesti folkloristika aastapreemia 2016 Eesti Rahvaluule Arhiivi teadur Andreas Kalkun. 2015. aastal ilmus täiendatud väljaanne A. Kalkuni doktoritööst *Setu laul eesti folkloristika ajaloos. Lisandusi representatsiooniloole*, tema koostatud Feodor Vanahundi rahvajuttude kogumik *Ilosa' ja pogana' jutu'* ning teadusartiklid setude usundist ja väheharitud kirjutajate sõjakirjadest.

25.–27. maini osales Janika Oras Helsingis konverentsil “Versification: Metrics in Practice” (Värsiehitus: värsimõõt praktikas) ettekandega “Play with Structures in Seto Oral Singing Tradition: The Broken Line as a Model of Rhythmic Variation” (Struktuurimäng Seto suulises laulutraditsioonis: murtud joon kui rütmilise varieerumise mudel), Taive Särg tegi ettekande “Recreating the Metre: Verses of More than Eight Syllables in Estonian regilaul” (Meetrika taasloomine: rohkem kui kaheksasilbilised värsid Eesti regilaulus) ning Mari Sarv ettekande “The Relationship of Metre and Performance in Case of Folksongs” (Värsimõõdu ja esituse vahekorra rahvalauludes).

29. mail toimus Jüri Metssalu juhtimisel pärimusmatk Jüri ja Kose kihelkonna looduslikes pühapaikades.

31. mail esines Risto Järv Eesti Biokeskuses konverentsil “Teaduskollektsioonid ja avatud teadus” ettekandega “Rahvaluule rahvuskollektsioon. Binaarseid opositsioone”.

Juuni algul osales Taive Särg Saaremaa Valjala valla korraldatud luulekonkursi “Inspireeritud “Saaremaa valsist”” žürii töös.

3. ja 4. juunil pidas Anu Korb Tartu Ülikoolis konverentsil “Arctic Workshop of Tartu University: Gatekeepers” (Tartu Ülikooli arktika seminar: Võtmeisikud) ettekande “Fieldwork among Estonian compatriots in Siberia and local helpers” (Välitööd Eesti kaasmaalaste seas Siberis ning kohalikud abilised).

4. juunil pidas Ingrid Rüütel Pärnus naiste ja neidude kooride laulupäeval avakõne “Pärnu muusikaõpetajatest ja koorijuhtidest”.

7. juunil pidas Risto Järv Eesti Kirjandusmuuseumis Urmas Sutropi 60. sünnipäeva konverentsil “Suur maalritöö: keelest ja meelest” ettekande “Lemmikmuinasjutt ja mõnda”.

9. juunil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis usundi-uuriija Aado Lintropi 60. sünnipäevale pühendatud sümposium “Sarvedega mammutist suure härjani”. Ettekannetega esinesid Hasso Krull (“Soome sild”), Madis Arukask (“Ebakohased surnud, ebakohased esivanemad”), Art Leete (“Handi jumalate maa”), Mall Hiimäe (“Milleks meile mõistatamine”) ja Ergo-Hart Västriku (“Usundiliste arusaamade edasiandmisest (Aado innustusel ja Peko näitel)”), esitleti Aado Lintropi raamatuid *Loomisaja laulud. Uurimusi eesti rahvalaulust* ning *Päev on ulakas plika*, Eesti Kirjandusmuuseumi trepigaleriis avati näitus “1000 kilomeetrit Himaalajas”.

10. juunil toimus Kirjandusmuuseumis Eesti Digitaalhumanitaaria Seltsi tarkvara-seminar, mille korraldamises osales Mari Sarv, ERAst osalesid Olga Ivaškevitš ja Liina Saarlo, folkloristika osakonnast Liisi Laineste.

10. juunil toimus Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse, Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi ja Tallinna Ülikooli keskkonnaajaloo keskuse konverents “Maastikule kleepuv tekst”. ERAst pidasid ettekandeid Mari-Ann Remmel (“Muutuv maastik pärimustekstides ja kogukonnamälus”), Lona Päll (““Älved, laukad, huulhein, meeleoluks kaasas vein”: keskkonnaseosed pärimuses Kakerdaja raba lugude näitel”), Valdo Valper (““Minu maastikud”. Eksperthinnang”) ning Risto Järv (“Ernst Peterson-Särgavast ja metsamuinasjuttudest”).

14. ja 15. juunil osales Jüri Metssalu Tarsi talu pärimuskultuuri suvekoolis, kõneldes eesti ja vene lastele kohapärimusest ja arheoloogiast ning juhtis koos Toomas Tõnissoniga pärimusmatka Linnaaluste külas.

15.–17. juunini käisid Mari-Ann Remmel ja Lona Päll Harjumaal Jüri kihelkonnas Nabalas ja Loksal kohapärimuse välitöödel Nabala raamatu ettevalmistamiseks.

14.–17. juunini korraldasid Mari Sarv ja Liisi Laineste Teisel Euroopa sotsiaalvõrgustike konverentsil Pariisis sessiooni “Võrgustikuanalüüs humanitaarteadustes” ning Mari Sarv ja Risto Järv pidasid ühisettekande “Võrgustikuanalüüs ja folklooritekstide tüpoloogiline liigitus”.

16. juunil esitleti Eesti Keele Instituudis Eesti kohanimeraamatut. Väljaandes on esindatud ka kohanimedega seotud pärimus Eesti Rahvaluule Arhiivist (kohapärimuse osa ette valmistanud Valdo Valper, Pille Vahtmäe, Kaisa Kulasal, Mari-Ann Remmel ja Risto Järv).

21. ja 22. juunil osalesid Ave Goršič ja Risto Järv Põhja- ja Baltimaade folklooriarhiivide töörühma kohtumisel Riias, et arutada piirkondliku digiprojekti võimalusi ja väljundeid.

29. juunil algasid kohapärimuse välitööd Matsalu ja Vilsandi rahvusparkides, osalesid Lona Päll, Jüri Metssalu, Mari-Ann Remmel ja Valdo Valper.

Ave Goršič ja Risto Järv

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

30. märtsil pidas Raivo Kalle Akadeemilise Põllumajanduse Seltsis ettekande “Kuidas saarlased tajuvad looduskeskkonna muutust”.

7.–10. aprillini osales Anneli Baran Slavofraz2016 konverentsil Grazi ülikoolis ettekandega “Weather sayings as a model of folk psychology” ja konverentsi raames toimunud töörühma Meteo-prognostic Paroemias seminaris ettekandega “Weather Sayings – Everyday Knowledge vs Universal Truth”.

22. aprillil esines Nikolay Kuznetsov Rakvere Reaalgümnaasiumis kolme klassi ees teemal “Komid ja komi keel”.

28. ja 29. aprillil korraldas osakond Meelis Rolli, Piret Voolaiu ja Mare Kõiva eestvõtul Jõgeva jahimajas Trofee Eesti-uuringute Tippkeskuse (CEES) konverentsi “Eesti-uuringute interdistsiplinaarsed dialoogid”, mille eesmärk oli konsortsiumiga liitunud uurimisprojektide vastastikune tutvustamine, taotlusest lähtuvate töörühmade teoreetiliste ja praktiliste lähtekohtade määratlemine ning edasiste interdistsiplinaarsete koostööplaanide täpsustamine.

Osakonda esindasid ettekandega Mare Kõiva (“Järjepidevus ja uuendused: narratiivid, usundiuurimine ja folkloori lühivormid”), Liisi Laineste (“On see Haha, Wow või Sad: Reaktsioonid Facebook Reactionsile), Tõnno Jonuks (“Eesti loodususund”).

Külalistoimetaja Iivi Zajedova esitles ajakirja *Mäetagused* 63. numbrit ja külalistoimetaja Aimar Ventsel ajakirja *Folklore: EJF* 63. numbrit. Samuti esitleti konverentsil soouuringute ajakirja *Ariadne Lõng* 1/2 (2015), ajakirja *Journal of Baltic Studies* 47/1 (2016) (erinumber “Between Art and Politics: A Postcolonial View on Baltic Cultures of the Soviet era”) ja muusikateaduse aastaraamatut *Res Musica*.

Konverentsi koduleht: http://www.folklore.ee/CEES/2016/konve_1.htm.

2. mail toimus Liisi Laineste korraldamisel Eesti Kirjandusmuuseumis rahvusvaheline toidukultuuri-teemaline konverents, kus esinesid uurijad Poolast, Valgevenest, Bulgaariast ja Eestist. Liisi Laineste pidas ettekande “National romanticism in 21st century cookbooks” (kava ja ettekannete teesid vt <http://www.folklore.ee/rl/fo/koostoo/poola/abstracts.pdf>).

2.–12. maini osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Dubrovnikus (Horvaatia) rahvusvahelise antropoloogide ja etnoloogide ühingu (IUAES) vahekongressil “World anthropologies and privatization of knowledge: engaging anthropology in public”. Mare Kõiva esines ettekandega “Anthroposophical medicine in the 21st centuries city milieu”, Andres Kuperjanov “The use of GIS and GPS on traditional cultural objects to create digital map layers”.

5. mail pidas Katre Kikas 5.–6 mail Eesti Kirjandusmuuseumis toimunud konverentsil “Elust elulooks, eluloost kultuurilooks” ettekande “Rahvaluulekogujate elud Jakob Hurda kogus”.

11.–18. maini toimus etnobioloogia interdistsiplinaarne suvekool Valgevenes. Osakonna töötajad Renata Sõukand, Raivo Kalle ja Mare Kõiva jagasid oma kogemusi praktilise töö käigus. Koolituse teoreetiline osa toimus Minskis ja praktiline osa Ljubani regioonis. Välitööd assisteerisid Rahel Laura Vesik ja Lagle Aim, filmimees autojuhina Margus Kiis. Koolituse praktilise osa raames küsitleti Pljusna, Plastoki, Trojchany, Pjeklichi, Trubjatino, Chabusy, Zajelnoje, Kascjashy, Krival, Osovjechi ja Jaminski külas rohkem kui 150 inimest. Koolitusest võttis osa üksteist Valgevene Kultuuri, Keele ja Kirjanduse Instituudi noorteadlast.

14. mail pidas Raivo Kalle Kuku raadios “Ilmaparandaja” saates loengu rubriigis “Taimetaip”.

16. mail esines Piret Voolaid Eesti Teaduste Akadeemia akadeemilise teadlasvahetuse raames Ljubljanas Sloveenia Teaduste ja Kunstide Akadeemia Sloveenia Etnoloogia Instituudi ajalooseminaride sarjas (Historični seminar ZRC SAZU) loenguga “Raziskovanje folklornih obrazcev v Estoniji: uganke v spreminjajočem se sociokulturnem kontekstu” (Researching Minor Forms of Folklore in Estonia: Riddles in a Changing Socio-Cultural Context).

20. mail osales Piret Voolaid konverentsil “Millist e-Eestit me tahame?” teemalaudkonnas “Haridus digikeskkonnas”.

23.–30. maini osales Renata Sõukand etnootaanilistel välitöödel Lääne-Ukrainas, Ivano-Frankivski ja Taga-Karpaatia rajoonis. Välitööd toimusid koostöös L’Università degli studi di Scienze Gastronomiche ja on osa MRW Ethnobotany of Europe Ukraina peatükkide ettevalmistusest. Viies külas küsitleti rohkem kui 25 inimest.

31. mail pidas Reet Hiiemäe Tallinnas Coca-Cola Plazas õudussarja “Outcast” tutvustusüritusel ettekande demonoloogiast ja seestumisest Eesti pärimuses.

1. juunil pidas Katre Kikas Tallinna Teadlaste majas ettekande Jakob Hurda korrespondentide suhtest rahvuslusega.

2.–4. juunini osales Tõnno Jonuks Zagrebis konverentsil “Sacralization of Landscape and Sacred Places”, 3. juunil pidas ta ettekande “Biographies and Continuity of Sacred Places in Estonia”.

7. juunil korraldasid Eesti Kirjandusmuuseum, Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut ning Eesti Keele Instituut Eesti Kirjandusmuuseumis Urmas Sutropi 60. sünnipäeva konverentsi “Suur maalritöö: keelest ja meelest”. Osakonda esindasid ettekannetega Mare Kõiva (“Loitsude värvimaailm”) ja Piret Voolaid (“Hallist härjast Musta mereni: värvileksika mõistatuste alaliikides”).

Konverentsi kava ja teesid on leitavad veebilehel <http://www.folklore.ee/rl/fo/konve/2016/suurmaalritoo/>.

10. juunil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis Eesti Digitaalhumanitaaria Seltsi tarkvaraseminar, mille korraldamises osales Liisi Laineste.

11. juunil pidas Raivo Kalle Kuku raadios “Ilmaparandaja” saates loengu rubriigis “Taimetaip”.

14.–17. juunini korraldas Liisi Laineste koostöös Mari Sarvega Teisel Euroopa sotsiaalvõrgustike konverentsil Pariisis sessiooni “Võrgustikuanalüüs humanitaarteadustes”.

15.–17. juunini osales Nikolay Kuznetsov Lahtis VII Soome-ugri rahvaste maailmakongressil.

23. juunil osales Renata Sõukand ERC Starting grandi intervjuul Brüsselis.

27. juunist 1. juulini osalesid Liisi Laineste (ettekanne ““No country stands alone”: Parody and unlaughter in Europe’s migration Crisis”) 1. juuli plenaarsessioonis “The

Rhetoric of Unlaughter”) ja Piret Voolaid (ettekanne “Laughing across borders: Intertextuality of Internet memes” 30. juuni plenaarsessioonis “Humour and Social Media”) Rahvusvahelise Huumoriuurimise Seltsi (International Society for Humor Studies) 28. konverentsil Dublinis Trinity kolledžis. Ühtlasi esitleti seltsi tippsündmusel Eestis, täpsemalt Tallinna kui võimalikku konverentsipaika 2018. aastal. Tihedas konkurentsis saadigi õigus korraldada ülejärgmisel aastal ISHS suurkogunemine Tallinnas.

28. juunist 1. juulini osales Tõnno Jonuks EASR konverentsil Helsingis ja pidas ettekande “Religion, Nature and Archaeology”.

28. juunist 2. juulini korraldasid Eda Kalmre ja Mare Kalda Tallinnas Rahvusvahelise Tänapäevamuistendite Uurimise Seltsi (International Society for Contemporary Legend Research, ISCLR) 34. rahvusvahelise konverentsi. Ettekandega osalesid Eda Kalmre (“Some Remarks on Urban Legends and Their Collecting Process in Estonia in the 1990s”), Reet Hiimäe (“Fate, Miracle Doctors and Magical Interventions: Contemporary Beliefs about Childlessness in Interaction with the Mass Media”), Mare Kalda (“Sacrifices at the Unearthing of Treasure: Legends and Beyond”) ning Mare Kõiva ja Rahel Laura Vesik (“Loyal Dogs – That have touched many hearts”). Konverentsi kodulehekülj: <http://www.folklore.ee/rl/fo/konve/2016/legend/program.htm>.

2.–11. juulini pidas Liisi Laineste loenguid rahvusvahelises huumori suvekoolis Braşovis, Rumeenias (<http://humoursummerschool.org/16/>).

5.–18. juulini osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Eesti-Bulgaaria ühisprojekti “Balkan and Baltic Holiness – Modern Religiosity and National Identity” raames välitöödel Kagu-Bulgaarias.

9. juulil pidas Raivo Kalle Kuku raadios “Ilmaparandaja” saates loengu rubriigis “Taimetaip”.

18.–22. juulini osales Raivo Kalle Pärandkoosluste Kaitse Ühingu korraldatud ühisvälitööl Kesk- ja Edela-Eestis. Välitöö eesmärk oli kaardistada Eesti taimestikku ja täiendada oma taimealaseid teadmisi.

Teisipäevaseminarid

26. aprillil andis Taavi Pae ülevaate Tartu Ülikooli geograafia osakonnas koostamisel oleva Eesti rahvusatlase kontseptsioonist ja teemaderingist ning tõi näiteid erinevatest võimalustest Eesti kartograafilisel kujutamisel. Arutati, milliste teemade (ja kaartide) puhul võiks abiks olla kirjandusmuuseum.

3. mail pidas keskkonnasotsioloog ja turismiurija Paolo Corvo ettekande toidukultuuri alasest haridusest Pollenzo Toitumisteaduste Ülikooli kogemuse näitel.

24. mail oli teemaks “Metsik Mikita”. Berk Vaher keskendus peamiselt Valdur Mikita varasemale, triloogia-eelsele loomingule ja arutles, kuidas võib varasema loominguga kursis olemine muuta Mikita hiljutiste menuraamatute mõtestamist.

31. mail esines teisipäevaseminari filosoofiakoolis TÜ filosoofia ajaloo vanemteadur Roomet Jakapi: “1696. Dramaatiline tähendusekadu Londonis ja Dublinis”, arutledes, kuidas vabamõtleja John Toland (1670–1722) sealpoolseid saladusi avaldavad sõnad tähendusest ilma jättis ning mõni alalhoidlikum mõtleja noile sõnadele tähendust tagasi anda püüdis.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

14. aprillil projekti “Liikuv ebavõrdsus: hargmaised pered Eestis ja Soomes” avaüritus. Ida-Soome Ülikooli ja Tartu Ülikooli koostöös sündinud kolmeaastane uurimisprojekt vaatleb Eesti ja Soome vahel liikuvaid perekondi, uurib mobiilsusega seotud ebavõrdsust ning jälgib erineva tausta ja võimalustega inimesi mõlemal pool Soome lahte. Uurijad teevad koostööd kunstnike, filmitegijate ja ajakirjanikega. Töö tulemusena valmivad koomiksisari, ajaleheartiklid ja dokumentaalfilm. Projekti rahastab Kone Sihtasutus (Soome).

15.–25. aprillini pidas külalisõppejõud dr Zoja Karanović (Novi Sadi Ülikool, Serbia) inglisekeelse valikkursuse “Serbia folkloori klassikalised žanrid lõunaslaavi kultuuri-kontekstis: sissejuhatus”.

19. aprillil pidas professor Laura Assmuth (Ida-Soome ülikool, sotsiaalteaduste osakond) kultuuriteaduste ja kunstide instituudis loengu “Researching the interplay between local and global”.

25.–27. aprillini korraldasid Helsingi ülikooli folkloristika osakond ning Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond sümposiumi “Word Power”.

28. aprillil pidasid dr. Władysław Chłopicki (Jagiellonia ülikool, Krakow, Poola) ja dr hab. prof Dorota Brzozowska (Opole ülikool, Poola) loengu “Linguistics of Humour”.

3.–13. maini pidas Francisco Vaz da Silva (Lissaboni Ülikooli Instituut, Portugal) inglisekeelse valikkursuse “Muinasjutu sümbolism” (Fairy-Tale Symbolism).

3. mail pidas prof Terhi Utriainen (Helsingi ülikool) loengu “Rituallu Framing Enchantment: Momentary Religion and Everyday Realities”.

10. mail pidas dr Philip Shaw (University of Leicester) loengu “Folktales in the Middle Ages: Exploring pre-modern evidence for folklore”.

11. mail pidas prof Sadhana Naithani (Jawaharlal Nehru Ülikool, New Delhi) loengu “Genre and Transformation”.

16. mail pidas prof Sadhana Naithani (Jawaharlal Nehru Ülikool, New Delhi) loengu “Theory and Method After Postcolonialism”.

1.–3. juunini kuues rahvusvaheline noorte folkloristide konverents Vilniuses (The 6th International Conference of Young Folklorists 2016 “Us and Them: Exploring the Margins”).

8. juunil rahvusvaheline seminar “Sõjaajaloost kaasaegse hariduseni” (From War History to Modern Education). Projekti eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas Teine maailmasõda lapsi mõjutas ning kas ja kuidas rääkida lastele sõjast. Selleks viidi Soomes Rautjärvi vallas läbi 20 intervjuud ning Eestis Saaremaal ja Tartus 21 intervjuud.

Initsiatiiv projekti läbiviimiseks tuli Soomest Rautjärvi vallast, mis asub Edela-Karjalas ning kus on tekkinud huvi kohaliku militaarajaloo vastu. Rautjärvi vallas viis välitöid läbi folklorist Mikko Europaeus, Eestis tegi välitöid TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule magistrant Aivo Põlluäär. Kahe folkloristi koostöös valmis uurimuse kokkuvõte (Children of Wartime: A Comparative Oral History Study of World War II in Finland and in Estonia). Projekti tulemusel valmivad lisaks lastele koomiksid, rollimängud ja veebilehekülj, mis aitavad mõista sõja olemust läbi nende inimeste kogemuse, kes olid Teise maailmasõja ajal lapsed.

Liilia Laaneman

Kaitstud doktoritööd

Margaret Lyngdoh kaitses 25. aprillil doktoriväitekirja “Transformation, Tradition and Lived Realities: Vernacular Belief Worlds of the Khasis of Northeastern India” filosoofiadoktori kraadi taotlemiseks eesti ja võrdleva rahvaluule erialal. Juhendaja prof Ülo Valk (TÜ kultuuriteaduste ja kunstide instituut), oponendid dr Lidia Guzy (University College Cork, National University of Ireland) ja dr Ergo-Hart Västriku (TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakond).

Kristel Kivari kaitses 10. juunil TÜ kultuuriteaduste ja kunstide instituudis doktoritööd “Dowsing as a link between natural and supernatural. Folkloristic reflections on water veins, Earth radiation and dowsing practice” (Nõiavits loomuliku ja üleloomuliku vahel: veesooned ja maakiirgus folkloristika uurimisainena) folkloristika erialal. Juhendaja prof Ülo Valk, oponendid dr James Kapalo (University College Cork) ja dr Mare Kalda (Eesti Kirjandusmuuseum).

Kaitstud magistritööd

Lona Päll kaitses 31. mail magistritööd “Ökosemiootiline vaade keskkonna modelleerimisele eesti kohapärimuses Kakerdaja rabaga seotud pärimuse näitel”. Juhendaja dots Ergo-Hart Västriku, oponent nooremteadur Kristel Kivari.

Kaija Rumm kaitses 31. mail magistritööd “Vene-Türgi sõda: andmete folkloristlik võrdlev analüüs”. Juhendaja dots Tiiu Jaago, oponent ERA vanemteadur Taive Särg.

Liis-Marii Roosnupp kaitses 31. mail magistritööd “Naise kujutamine imemuinasjutus “Imeline põgenemine” (ATU 313)”. Juhendaja dots Risto Järv, oponent doktorant Kärri Toomeos-Orglaan.

Laura Jamsja kaitses 1. juunil magistritööd “Naiste mälumaastikud Jõhvis: sooline vaade postsotsialistlikule linnale”. Juhendaja Ene Kõresaar, oponent Elo-Hanna Seljamaa.

Kaitstud bakalaureusetööd

Kadi Raal kaitses 31. mail bakalaureusetööd “Lastehirmutiste kasutamine rahvapedagoogikas kolme Pärnu kooli näitel: võrdlev-ajalooline käsitlus”. Juhendaja dots Ergo-Hart Västriku, oponent ERA teadur, doktorant Astrid Tuisk.

Keidi Kald kaitses 31. mail bakalaureusetööd “Loovmängud: viiekümnendad, üheksakümnendad ja tänapäev”. Juhendaja vanemteadur Merili Metsvahi, oponent magister Liis Reha.

Triin Sepp kaitses 31. mail bakalaureusetööd “Saunaga seotud uskumusolendite kujutamine eri folkloorižanrites”. Juhendaja dots Ergo-Hart Västriku, oponent doktorant Katre Kikas.

Liisi Reitalu kaitses 2. juunil bakalaureusetööd “Globaalne, kohalik ja alternatiivne toidukogukond Juurikas”. Juhendaja Ester Bardone, oponent Keiu Telve.

Katrin Kullo kaitses 2. juunil bakalaureusetööd “Tänavamuusiku praktikad ja suhted ümbritsevaga: motiivid, tähendused, keskkonnatunnetus”. Juhendajad Aimar Ventsel ja Terje Toomistu, oponent Keiu Telve.

Maarja Palu kaitses 2. juunil bakalaureusetööd “Kogukonna loomine ja selle erinevad praktikad Kihnu noorte näitel”. Juhendajad Kirsti Jõesalu ja Raili Nugin, oponent Elo-Hanna Seljamaa.

Katarina Toms kaitses 2. juunil bakalaureusetööd “Lahemaa toiduelamused: kohaliku toidu kasutamine Vihula ja Sagadi mõisates”. Juhendaja Ester Bardone, oponent Sigrid Solnik.

Angela Aav kaitses 2. juunil bakalaureusetööd “Kundalini jooga praktiseerimine Tartus”. Juhendaja Art Leete, oponent Katre Koppel.

Eva-Kristi Hein kaitses 2. juunil bakalaureusetööd “Käsitöömeister kui pärandilooja”. Juhendaja Ene Kõresaar, oponent Ave Matsin.

NEWS IN BRIEF

In memoriam

Katre Õim (August 25, 1970 – July 20, 2016)

The eulogy is written by Piret Voolaid.

About the links between phraseology and psychology at an international conference of linguistics

Anneli Baran writes about an international conference of linguistics, *Slavofraz 2016: Phraseologie und (naive) Psychologie*, which took place in Graz, Austria, on April 7–10.

“Young Voices” 2016

Ave Goršič and Piret Koosa bring to the reader an overview of the 11th conference of young ethnologists, folklorists, and other culture researchers, “Young Voices”, which was held on April 20.

Calendar

A brief summary of the events of Estonian folklorists from April to July 2016.